ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ

ຊິງມູນ

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confe'de'ration suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

ຄຳເຫັນ
ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນ ພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ: “ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ”. ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບັ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິ່ນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ຊິງມູນ ຄືນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າຊິງມູນ ໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຊິງມູນ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ, ບາງຮີດ ແລະ ປະເພນີ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຊີງມູນ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະເປັນພື້ນຖານຕື່ມກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ : www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ....................2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍພົນລະເມືອງ

ປັດຈຸບັນຊົນເຜົ່າ ຊີງມູນ ຕັ້ງຖິ່ນຖານບ້ານຊ່ອງ ແລະ ດຳລົງຊີວິດຢູ່ເມືອງ ຊຽງຄໍ້ ແຂວງ ຫົວພັນ. ນອກຈາກຢູ່ລາວ ຍັງມີ ຢູ່ແຂວງ ເຊີນລາ ແລະ ແຂວງໄລເຈົາ ຂອງປະເທດ ຫວຽດນາມ ອີກດ້ວຍ. ຢູ່ ສປປ ລາວ ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 8.565 ຄົນ, ຍິງ 4.211 ຄົນ, ເທົ່າກັບ 0.2% ຂອງພົນລະເມືອງໃນທົ່ວປະເທດ.

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ຊົນເຜົ່າ ຊິງມູນ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ ສປປ ລາວ ແມ່ນໄດ້ເຄື່ອນຍ້າຍມາຈາກ ປະເທດ ຫວຽດນາມ ໂດຍສະເພາະແມ່ນມາຈາກ ແຂວງເຊີນລາ ໃນຕົ້ນ ສະຕະວັດທີ XIX ແລະ ເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າມາຫຼາຍໃນສະຕະວັດທີ XX, ສະໄໝສົງຄາມ ດຽນບຽນຟູ. ສາເຫດຂອງການຍົກຍ້າຍແມ່ນ ຍ້ອນການເກີດສົງຄາມເຮັດໃຫ້ສະພາບການດຳລົງຊີວິດພົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຈຳເປັນໄດ້ພາກັນໄປລີ້ຊ່ອນຕາມຫ້ວຍ ແລະ ມີເຈົ້າກົກ, ເຈົ້າເຫຼົ່າຊື່ວ່າ ເຖົ້າເຈື້ອງກາ ແລະ ເຈື້ອງວານ ຊຶ່ງແມ່ນຕະກຸນດຽວກັນເປັນຜູ່ນຳພາ. ໃນຕອນເຂົ້າມາຢູ່ ລາວ ທຳອິດເຂົາເຈົ້າດຳລົງຊີວິດຢູ່ກະແຈກກະຈາຍ, ໄລຍະທີ່ມີການປະຕິວັດຊາດປະຊາທິປະໄຕເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງໄດ້ເຕົ້າໂຮມຢູ່ເປັນບ້ານຈົນເຖິງປັດຈຸບັນນີ້.

ຊົນເຜົ່າ ຊິງມູນ ມີຫຼາຍຊື່ເອີ້ນເຊັ່ນ: ປວກ, ປວກດົງ, ປວກເດົາ, ແງດ ແລະ ລາວໃໝ່. ທັງໝົດໄດ້ກ່າວມານັ້ນເປັນຊື່ທີ່ຊົນເຜົ່າອື່ນເອີ້ນໃຫ້ແຕ່ເຂົາເຈົ້າບໍ່ມັກ. ສ່ວນຊື່ທີ່ເຂົາເຈົ້າມັກ, ສະໝັກໃຈເອີ້ນຕົນເອງ ແລະ ຊື່ທີ່ໃຊ້ທາງການໃນປັດຈຸບັນແມ່ນຊົນເຜົ່າ "ຊິງມູນ" ເຊິ່ງມີຄວາມໝາຍວ່າ: "ຄົນພູ".

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ຊິງມູນ

ພື້ນຖານດ້ານເສດຖະກິດຂອງຊົນເຜົ່າ ຊິງມູນ ແມ່ນເອົາການເຮັດໄຮ່ ປູກເຂົ້າ. ນອກນີ້, ເຂົາເຈົ້າຍັງລ້ຽງສັດ, ປູກພືດປະເພດຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ປູກສາລີ, ມັນຕົ້ນ, ມັນດ້າງ ແລະ ພືດຜັກຕ່າງໆສຳລັບຄອບຄົວ. ຄຽງຄູ່ກັບບັນຫາທີ່ກ່າວມານັ້ນຊົນເຜົ່າຊິງມູນ ຍັງມີມູນເຊື້ອທາງດ້ານ ຫັດຖະກຳຈັກສານ, ຫຍິບປັກຖັກແສ່ວອີກດ້ວຍ.

ທີ່ຕັ້ງບ້ານ ແລະ ເຮືອນ

ລັກສະນະເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ຊິງມູນ ຕາມປະເພນີເຂົາເຈົ້າມັກປຸກສ້າງ ແລະ ຢູ່ເຮືອນຮ້ານ, ຊຶ່ງຫຼັງຄາມີ ຮູບຮ່າງຄ້າຍຄືຫຼັງໂຕເຕົ່າ. ສຳລັບຄອງການຄະລຳຢູ່ໃນເຮືອນແມ່ນບໍ່ໃຫ້ກາງມຸ້ງຂາວ, ບໍ່ໃຫ້ນອນຂວາງຕາມລວງ ຍາວຂອງເຮືອນ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ເອົາຊີ້ນດິບທີ່ບໍ່ໄດ້ຫຸ້ມຫໍ່ຂຶ້ນລ່ວງຫ້ອງຢ່າງ ເດັດຂາດ. ສຳລັບລູກເຂີຍບໍ່ໄດ້ນັ່ງຕັ່ງຫວາຍ ແລະ ນັ່ງເທິງສະແນນ ຂອງພໍ່ເຖົ້າ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ຫົວພັນ

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມເອ້ຍ້ອງປະຈຳຊົນເຜົ່າກໍເຊັ່ນດຽວກັນ ຊຶ່ງປັດຈຸບັນ ໄດ້ຫັນມາໃຊ້ເຄື່ອງນຸ່ງທີ່ຊື້ຈາກຕະຫຼາດ ແລະ ຈາກການແລກປ່ຽນສິນຄ້າກັບຊົນເຜົ່າທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຊົນເຜົ່າ ລາວ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ໄຕ.

ພາບໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ເມືອງ ຊຽງຄໍ້ ແຂວງ ຫົວພັນ

ພາບໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ເມືອງ ຊຽງຄໍ້ ແຂວງ ຫົວພັນ

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ແຕ່ກ່ອນຊົນເຜົ່າ ຊິງມູນ ແມ່ນມັກກິນອາຫານທີ່ລຽບງ່າຍບໍ່ຫຼາຍຢ່າງເປັນຕົ້ນ: ເຂົ້າ ແລະ ອາຫານປະເພດແກງ, ໝົກ, ຫຼາມ, ເອາະ ແລະ ອື່ນໆ. ດື່ມນ້ຳດິບ, ເຫຼົ້າໄຫ, ເຫຼົ້າຂາວ, ສູບຢາເສັ້ນ ແລະ ແມ່ຍິງທີ່ມີອາຍຸສູງ ມັກຄ້ຽວໝາກເປັນສ່ວນຫຼາຍ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ຄວາມເຊື່ອຖື

ຍ້ອນການດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃກ້ກັບຊົນເຜົ່າອື່ນໆ ເປັນຕົ້ນແມ່ນຊົນເຜົ່າໄຕ (ໄຕດຳ, ໄຕແດງ) ຊົນເຜົ່າ ກຶມມຸ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີປະເພນີ ຫຼາຍອັນຄ້າຍຄືກັບຊົນເຜົ່າອື່ນທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມເຂົາເຈົ້າຍັງຮັກສາປະເພນີທີ່ເປັນເອກະລັກຂອງຕົນເອງໄວ້ຈຳນວນໜຶ່ງຄື: ມີຄວາມເຊື່ອຖື ແລະ ນັບຖືຜີເຊັ່ນ: ຜີພໍ່ແມ່, ຜີປ່າ, ຜີພູ, ຜີບ້ານ ແລະ ອື່ນໆ ເພື່ອສະແດງເຖິງຄວາມເຄົາລົບນັບຖື ແລະ ບູຊາ.ແຕ່ລະຫຼັງເຮືອນລ້ວນແຕ່ມີຫໍຜີຊຶ່ງປຸກສ້າງຢູ່ໃກ້ກັບເຮືອນຂອງຕົນ.

ນອກຈາກນີ້, ເຂົາເຈົ້າຍັງມີພິທີກຳ ຫຼື ຮີດຫຼາຍຢ່າງເຊັ່ນ: ພິທີປຸກສ້າງ ແລະ ຂຶ້ນເຮືອນໃໝ່, ພິທີກຳເກັບກ່ຽວເຂົ້າໃໝ່, ພິທີເຮັດຂ້ວນບ້ານ ແລະ ຂ້ວນເມືອງ ຊຶ່ງໃນແຕ່ລະພິທີກຳນັ້ນເປັນໂອກາດໃຫ້ເຂົາເຈົ້ານຶກເຖິງຈິດວິນຍານຂອງບັນພະບູລຸດທີ່ໄດ້ລ່ວງລັບໄປໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຜູ້ທີ່ເສຍຊີວິດແບບຜິດປົກກະຕິ (ບໍ່ໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວ).

ພາບໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ເມືອງ ຊຽງຄໍ້ ແຂວງ ຫົວພັນ

ສິລະປະວັນນະຄະດີພື້ນເມືອງ

ດ້ານສິລະປະ-ວັນນະຄະດີຂອງຊົນເຜົ່າ ຊິງມູນ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວເຂົາເຈົ້າບໍ່ມີເອກະລັກທາງດ້ານການຂັບລຳ, ເນື້ອຮອງທຳນອງເສບທີ່ເປັນອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າຕົນ. ສຳລັບການເບີກບານມ່ວນຊື່ນຂອງທເຂົາເຈົ້າແມ່ນມີລັກສະນະຊອດກະຈາ, ໄດ້ຮັບເອົາອິດທິພົນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງເຂົ້າມາປະສົມປະສານ ແລະ ຮຽນແບບນຳບັນດາຊົນ ເຜົ່າອື່ນໆ ໃນສັງຄົມແຕ່ລະຍຸກສະໄໝ.

ພາບໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ເມືອງ ຊຽງຄໍ້ ແຂວງ ຫົວພັນ

ພາສາປາກເວົ້າ

ຊົນເຜົ່າ ຊິງມູນ ມີພາສາປາກເວົ້າທີ່ເປັນເອກະລັກຂອງຕົນ, ຈັດເຂົ້າໃນ ໝວດພາສາມອນ-ຂະແມ, ເຂົາເຈົ້າບໍ່ມີຕົວໜັງສືຂຽນ.

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ

ການສົມທຽບ ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ຊິງມູນ

ລຳດັບ	ພາສາ ລາວ	ພາສາ ຊິງມູນ
01	ສະບາຍດີ	ຄູ້ນລໍບໍ
02	ໂຊກດີ	ໂຊກລໍບໍ
03	ຂອບໃຈ	ຈະເອີນເນີ
04	ຂໍໂທດ	ຂໍໂທດ
05	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?	ມີມຊື່ແນວ?
06	ເຮັດຫຍັງຢູ່?	ມີມບີເໝາະແອ?
07	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ?	ຈາປະແລ້ວອໍ?
08	ລາກ່ອນ	ຢູ່ເນີ
09	ພົບກັນໃໝ່	ເທື່ອໜ້ານະອອມທະປານໃໝ່
10	ບໍ່ເປັນຫຍັງ	ເກາະຕຸເໝາະລະ

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ເມືອງ ຊຽງຄໍ້ ແຂວງ ຫົວພັນ